Instagram: stela_knjige
Facebook: stela
www.stelaknjige.rs

NASLOV ORIGINALA
Ben Creed
City of Ghosts

Copyright © 2020, Chris Rickaby and Barnaby Thompson
Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2022

ZA IZDAVAČA
Marko Sabovljević

UREDNIK
Marina Sabovljević

LEKTURA I KOREKTURA
Lidija Cenić

DIZAJN KORICA
Siniša Subotić

SLOG I PRELOM
Studio Znak

ŠTAMPA
Alpha print, Zemun

TIRAŽ
1.000

IZDAVAČ
Publik praktikum, imprint Stela
Dobrovoljačka 10/I, Zemun
office@publikpraktikum.rs
011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA
2022

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući foto-kopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ISBN 978-86-6152-034-1
COBISS.SR-ID 82772489

GRAD DUHOVA

BEN KRID

Preveo sa engleskog
Ivan Vlajić

Stêlâ

„Človek je človeku vuk."

Naslov memoara iz Januša Bardaha,
preživelog iz gulaga

Zahvalnost

Svakom piscu u potrazi za inspiracijom u stvarnim životima tokom ubilačke vladavine Josifa Staljina sigurno neće zafaliti materijala. Ipak, iako smo čitali i nadugačko i naširoko istraživali za *Grad duhova*, ovo nije istorijska knjiga. Uvek smo se osećali slobodnim da promenimo nekoliko datuma i mesta, da iznova zamislimo politička rivalstva i ljudske odnose, sve vreme pokušavajući da ostanemo odani suštini tog doba. Nekolicina ljudi nam je dala prvoklasne savete i uputila u detalje, od brendova cigareta do modela automobila; te je svako odstupanje ili greška u potpunosti naša odgovornost.

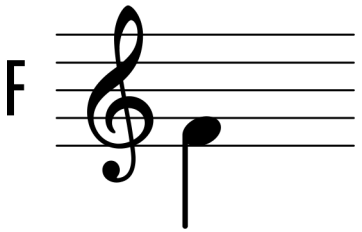
Želeli bismo da se zahvalimo:

Džonu Eleku iz Velbeka što se zauzeo za nas i objavio *Grad duhova,* našem agentu Žilu Milburnu što je od samog početka bespogovorno verovao u ovu knjigu i – možda još važnije – bio agent s kojim možeš da popiješ kriglu piva.

Rozi Širenberg iz Velbeka i Lijani-Luiz Smit, Džordžini Simonds i Sofiji Pelisije iz Madelen Milburn na pomoći i podršci.

Nijefu Molveju i Fioni Mičel na izvanrednim uredničkim komentarima i predlozima, koji su knjigu učinili nemerljivo boljom. Endruu Smitu, koji je dizajnom korica uspeo da predstavi ono što smo knjigom hteli da kažemo, i Kler Volis i Rajanu Makiju na pedantnom redigovanju i ispravkama.

Sudskom patologu doktoru Benu Sviftu na ekspertskom vođstvu po pitanjima poput smrznutih – i onih koji se otapaju – leševa, izgladnjivanja, sedacije i sličnim krvavim temama. I doktorki Jani Haulet, emeritus predavaču i stipendisti Isusovog Koledža na Univerzitetu Kembridž, zato što je primetila mnoge „namerne greške".

PRVI ČIN

1.

Subota, 13. oktobar 1951.

Ležali su ravni kao daske, ozbiljni pod bleštavim farovima lokomotive. Kvintet tela uredno i paralelno poređanih na snegom prekrivenim šinama. Spojenih nogu, ruku priljubljenih uz tela, sa glavama pažljivo okrenutim na stranu. Kao da ih je smrt zamolila da mirno stanu u red, a svaka od tih prokletih duša učtivo pristala da se povinuje.

Revol Rosel, poručnik u lenjingradskoj *miliciji,* povukao je dim svoje cigarete, izduvao ga formirajući sivi prsten i nastavio da iz daljine nepristrasno posmatra mesto zločina. Dosad je već postao stvar navike, taj njegov izraz lica. Izraz koji ga je, iako je imao pune trideset četiri godine, držao podalje od logora. „Svaki čovek mora da ima jedno lice za svet i drugo za sebe, Revole", davno mu je rekao otac, uz namigivanje. U to vreme ni Rosel ni njegov otac nisu najbolje razumeli vrednost takvog saveta iako je mogao prosečnom sovjetskom građaninu da produži život. Pogotovo onima koji su živeli u Lenjingradu, gradu za koji se znalo da je Staljin prema njemu izričito sumnjičav.

Rosel je nastavio da posmatra scenu sa suvozačevog sedišta *moskviča*, svestan krkljanja motora automobila. U daljini, s leve strane, na drugom kraju polja prekrivenog dubokim snegom, crna parna lokomotiva se zaustavila uz šištanje. Iza lokomotive i teretnih vagona drvoredom oivičena pruga prostirala se kilometrima unazad, ali se ovde pred njim ukrštala sa još jednim voznim šinama, formirajući malu čistinu.

„Pa hajdemo onda, gospodo. Vreme je da se poklonimo."

Vrata su gotovo istovremeno udarila kad su Rosel i njegove kolege policajci izašli napolje. Kretali su se zajedno, podižući kolena visoko kako bi se probijali kroz duboke snežne nanose. Ispod šinjela na kojima su bile oznake njihovih činova u miliciji, nosili su svakakve džempere, pantalone i debelo zimsko donje rublje. Standardna uniforma nije mogla da se suprotstavi dugim zimskim noćima. Nekoliko sati ranije na radiju su objavili temperaturu od minus dvadeset sedam stepeni. „Dovoljno je zima da se dobra, vrela ruska mokraća pretvara u ledenice", opisao je narednik Gračev prošli put kada ih je počastio još jednom pričom o tome kako je ubijao pripadnike 33. Vafen SS divizije na putu ka Berlinu.

Pored lokomotive su stajala dva čoveka, promrzla i usamljena. Rosel je bacio pogled desno, na drugi kolosek. Susretao se sa glavnom prugom pod uglom od četrdeset pet stepeni, skretao i išao paralelno uz nju nekoliko desetina metara, spajao se skretnicama i odvajao se da bi se vratio u borovu šumu.

Jedan od dvojice koji su stajali pored voza krenuo je prema njima kako bi ih pozdravio – mašinovođa, pretpostavio je Rosel. Nosio je debeli, prošiveni kaput preko radnog kombinezona i veliku krznenu kapu koja je gotovo progutala njegovu u ramena uvučenu glavu. Zaudarao je na sagoreli ugalj.

„Što vam je toliko trebalo?", gunđao je mašinovođa.

Rosel je ignorisao pitanje i pogledao preko njegovog ramena u drugog čoveka iz lokalne milicije. Mora da je on telefonirao. Bio je nizak i mršav, i ličio je na preplašenu životinju – tek mu je dvadeset i neka, praktično je i dalje dete. Mladić i mašinovođa su stajali smrknutih lica. Raspravljali su se, u to nije bilo sumnje. Rosel je pretpostavio da je mašinovođa hteo da prosto makne leševe sa šina, nek idu đavola, i da nastavi svojim putem; momče je verovatno bilo suviše preplašeno da bilo šta pipne – policajac iz vukojebine koji je odbijao da popusti dok neko drugi ne preuzme komandu.

„Što vam je toliko trebalo, ha?", ponovio je mašinovođa.

Rosel ga je pogledao i vatreno uzvratio. „Vozili smo skoro pedeset kilometara u četiri ujutru kroz mećavu toliko gustu da bi oslepela i snežnu lisicu. Možda je do toga", odgovorio je.

Sneg je padao već tri dana, a bila je tek polovina oktobra. Ništa slično nije viđeno od zime 1942, sudeći po pričama onih koji su preživeli Opsadu Lenjingrada. Otkako su milicajci izašli iz grada, put je više ličio na skijanje nego na vožnju automobilom.

Roselovi ljudi su se odgegali kroz sneg da izbliza pogledaju mesto zločina, piljeći u leševe jedan po jedan, ali ne dodirujući ih.

„Šta se dogodilo?", pitao je Rosel mašinovođu. Nalazili su se samo nekoliko stotina metara od prostrane obale već delimično zaleđenog jezera Ladoga. Rosel se pitao jesu li leševi bili ribari na ledu; ponekad bi imali običaj da sede i satima piju. Zatim bi došetali do šina, pridržavajući se jedni za druge da bi uopšte ostali na nogama, dok se ne bi smrzli u snegu...

„Ležali su na šinama, tako smo ih našli", rekao je mašinovođa. „Grtalica je ovuda prošla juče, ali sam za svaki slučaj mileo. Spazio sam ih u poslednjem trenutku."

„Kazna za lažno laganje oficirima..."

Mašinovođa je pljunuo u sneg i odmahnuo glavom. „Idi i uveri se sam, kerino. Videćeš."

Motor lokomotive je štucao i zadrhtao.

„Šta vozite?", pitao je Rosel.

„Ugalj. Metalni otpad. Dvadeset vagona."

Dobro je da se voz zaustavio. Ne bi mnogo ostalo od tela da je ta kompozicija protutnjala preko njih.

„Je li ovo glavna trasa? Zašto niko ranije nije pronašao tela?"

„Poslednji putnički vozovi staju u jedanaest, ako se ne zalede do tada – nove dizelke ne mogu da podnesu ovu hladnoću", odgovorio je mašinovođa, trljajući oči. „Ja sam prvi teretni večeras. Neki idiot je pretovario vagon u depou, pa se prevrnuo. To me je zadržalo više od dva sata."

Promrmljao je nešto o kotlovima i ventilima, stavivši im do znanja da želi da ide, ali ne i da se ponižava traženjem dozvole za to. Rosel je slegnuo ramenima i vozač je nestao iza farova lokomotive.

Drugi čovek, mladi lokalni policajac, gledao je u njega iščekujući naređenja. Bio je običan redov.

„Gde su ostali?", pitao ga je Rosel.

„Uhapšeni."

„Mislio sam na tvoje kolege. Zašto si ovde sam?"

Mladić je oborio pogled i nastavio da zuri u sneg.

Šališ se.

„Svi do jednog?"

Klimnuo je glavom.

Pa majku mu jebem. MGB[1] je sekao kroz redove milicije kao kosa kroz polja pšenice. Vojska, policija, pa čak sami čekisti[2] među sobom... Teror je obično najokrutniji među muškarcima i ženama dovoljno blesavim da obuku uniformu. Ipak, čitava stanica u ovoj provincijalnoj nedođiji? Milicija je postojala da bi održavala neku meru javnog reda i mira, ali društvena disciplina se uglavnom sprovodila na drugim mestima. Sindikati, radnička okupljanja, narodni sudovi, pa čak i kriminalno podzemlje – svi su se takmičili za lojalnost sovjetskih građana. Posao policajca je bio jednostavan i regrutovao ljude koji su pravdu smatrali jednostavnom, što je za posledicu imalo veliki broj protuva u njihovim redovima. Teško da je kontrarevolucionarna propaganda bila njihova jača strana.

Rosel je ponovo pogledao u tela iza sebe i pokušao da sredi misli.

Mašinovođa redovnog noćnog teretnog voza se zaustavlja zato što nešto primećuje na šinama. Iskače da pogleda o čemu se radi. Sumnja na palo drveće ili tovar koji je ispao iz nekog drugog voza. Ali nije.

Radijem se javlja najbližoj stanici; stanica poziva lokalnu policiju. Samo što tamo ne zatiču nikoga osim ovog patetičnog primerka koji je – iako to poriče – prvo pozvao glavnu komandu lenjingradske milicije, čiji je broj sigurno mogao da pročita na zidu. A narednici Gračev i Tanejev, na koje je red da odrade noćnu smenu, pozivaju mene. I zato što je narednik Gračev kopile koje sve radi po

1 Ministarstvo državne bezbednosti (Rus.: Министерство государственной безопасности СССР).

2 Čekizam (rus.: чекизм; od Čeke, kolokvijalnog naziva Sveruske vanredne komisije, prve sovjetske tajne policijske organizacije) je termin koji opisuje situaciju u Sovjetskom Savezu gde je tajna policija snažno kontrolisala sve sfere društva. (Prim. lekt.)

pravilima isključivo kad može da napravi potpunu pometnju, odlučuje da iz kreveta podigne i kapetana Lipuhina, dobro znajući da će ovom u glavi biti kaša.

Više od pedeset kilometara van naše jurisdikcije, u nekoj nedođiji. Lokalna milicija počišćena od MGB-a.

Rosel je znao da je pametnije ne pitati zašto. Drži se zločina.

Ostavio je ubogog redova i odmarširao do svojih ljudi, posrćući pomalo na mestu gde je grtalica napravila sveže nanose snega. Prvi do koga je stigao bio je kapetan Ilja Lipuhin.

„Šta imamo ovde, gazda?"

Kapetan Lipuhin ga je posmatrao melanholičnim, krvavim očima. Kao što je najčešće bio slučaj tih dana, zadah Roselovog nadređenog bazdio je na jeftinu votku.

„Ubistvo", odgovorio je. „Manijak."

I povratio.

2.

„Broj jedan. Potpuno zaleđena – i stvarno mislim potpuno. Do koske, rekao bih. Kao grudve hleba koje su nam davali u Osmoj gardijskoj. Zube da polomiš."

Narednik Gračev je sklonio sneg s tela i kuckao po njemu savijenim prstima sakrivenim u rukavici kako bi podvukao svoje reči.

„Koža lica je uklonjena, deo zuba je izvađen. Ili izbijen. Šake odsečene."

Na sam prizor veselog, bezubog osmeha leša pred sobom, kapetan Lipuhin se okrenuo, žustro se nakašljao i ponovo ispovraćao. Rosel je pretpostavio da je dosad uspeo da izbaci najveći deo alkohola iz želuca. Lipuhinova mala slabost iz dana u dan postajala je sve veća.

„Pogledaj šta nosi", nastavio je Gračev. „Izgleda kao Snežna kraljica. Ali haljina nije smrznuta. Ovu kučku je neko obukao nakon što je ubijena."

Suviše mala. Suviše mršava. Nije bila ona. Kao i svaki put do tada, Rosela je zapljusnuo talas olakšanja, silovit i trenutan. Svaki ženski leš bi mogla biti Galja, dok se uveri da nije. Dok ne bude u potpunosti siguran.

Nagnuo se nad devojkom i posmatrao njenu crvenu somotsku haljinu. Gračev je bio u pravu. Izgledala je skupo.

„Šta je to u njenom grlu?", pokazao je. „Ledenica?"

Tanki, dugački zaleđeni predmet štrčao je iz grkljana žrtve. Gračev je skinuo rukavicu i čvaknuo ga noktom, pa zatim brzo vratio prste u rukavicu.

„Staklo", rekao je.

Gračev se približio i nakrivio glavu. Kapa mu je skliznula, otkrivajući ožiljcima izbrazdanu obrijanu glavu.

„Šuplje je. Staklena cev." Preleteo je pogledom preko preostala četiri tela. „Cevi različite veličine, ali svi imaju po jednu, druže poručniče."

Rosel se ispravio i pljesnuo rukama kako bi ih ugrejao.

„Šteta što nisu ledenice, naredniče. Da je tako, svi dostupni dokazi bi direktno ukazivali na čarobne moći Snežne Kraljice i naš slučaj bi bio zatvoren. Druže Tanejev?"

Narednik Tanejev, ubedljivo najstariji među njima s nekoliko nedelja do penzije, istupio je napred. Blic njegovog foto-aparata je blesnuo dok je pravio portrete nepoznate zaleđene aristokratije. Ležala je ruku ispruženih uz telo koje je postavljeno poprečno na prugu i glave položene tačno po sredini šina. Rosel je izvadio još jednu cigaretu – *belomorkanal papirosu* – uvio kartonsku tubu na jednom kraju koja je služila kao grubi filter i zapalio suvi duvan na drugom kraju.

„Broj dva", rekao je Gračev, nameštajući rukom kapu na mesto dok su nogama razgrtali sneg u okolini i otresali ga s leša. „Sveštenik. Isto skamenjen od zime. Pretpostavljam da su svi. Lice neprepoznatljivo, zubi izbijeni, a prsti polomljeni. I vidi ti to."

Rosel je povukao dugačak dim.

Sveštenikovo grlo i grudi su bili otvoreni, a grkljan iščupan. Bio je položen na žrtvin vrat, pored velikog zlatnog krsta, dok je sveštenička odora pokrivala ostatak tela. Nad bezličnom lobanjom nalazio se crni cilindar.

I ovog puta telo je bilo pod pravim uglom u odnosu na prugu, ali je u ovom slučaju glava bila postavljena na šinu i od zime verovatno bila zalepljena za nju.

Tanejev je ponovo istupio i okinuo foto-aparat bez upozorenja. Blesnuo im je pravo u lica, a odsjaj je bio još gori zbog čiste beline okolnog snega. Dok su se ostala trojica trgla, privremeno oslepljeni, narednik Gračev je psovao.

„Tanejeve, mlatikuru smotani. Ko si ti umislio da si? Jebeni Sergej Ajzenštajn?"

Rosel se spustio na jedno koleno u duboki sneg i pokušao treptanjem da ukloni tragove otisaka sopstvenih krvnih sudova na zenicama, pitajući se kako je narednik Tanejev preživeo tri decenije u miliciji, a da mu niko ne namesti nekakvu nesreću ili ga potkaže MGB-u. Ponovo je pogledao prema vozu. Njegov far je i dalje neumorno šljaštao, a iza njega je bila samo tama. To je izgleda bio izbor s kojim je bio suočen – bleštava svetlost ili potpuno crnilo. Rosel obično nije bio religiozan čovek, naprotiv. Nastavnici u državnom sirotištu u Kostromi postarali su se da tako bude. Naučili su ga da obožava samo Marksa i Lenjina, nakon što je tajna policija došla po njegove roditelje. U svojim tinejdžerskim godinama postao je čak i član Lige militantnih bezbožnika, a niko nije bio radikalniji ateista od tih ludaka. Slogan „Borba protiv religije je borba za petoletku!" bio mu je urezan u mozak. Ali bilo je nečega u vezi sa ovim mestom zločina, mnogo više nego na nekom drugom na kojem se našao – izbirljiv razmeštaj tela na šinama, iskonska sumornost pejzaža koji ih je okruživao i neprestani vilinski žamor koji je donosio vetar sa jezera Ladoga. Duboki nanosi, tmina i mrtva tela. Sve to budilo je sećanja iz opsade Lenjingrada. Sećanja na njegovu sestru Galju, čije je lice poslednji put video dok nestaje u snežnoj oluji pre mnogo godina. Poručnik je osetio potrebu da se prekrsti.

Policajci su se pregrupisali i okupili oko sledećeg leša. Bio je potpuno smežuran, kao da je pripadao nekom starcu.

„Broj tri", nastavio je Gračev. „Kao što vidite, ovaj je u potpunosti nag. Sličan tretman, ali uz malo dodatnog truda. Raščistio sam malo sneg oko njega i pronašao nekoliko poslastica. To je njegovo srce, rekao bih." Pokazao je na braon grudvu pored tela. „A ono pored srca su njegova jaja. Đoka mu je i dalje prikačen, doduše. Pravi srećković!"

Sva tela bila su položena preko šina. U tri slučaja glava je bila oslonjena na šine; u druga dva glave su visile oklembešene između njih.

Rosel se udaljio od tela broj tri i osvrnuo, grdeći se u sebi zbog svoje nemarnosti. Krmeljiv od sna i hladnoće, pretpostavio je da je na putu ka tek još jednoj glupoj nesreći. Devet od deset puta krivac je alkohol. A ako je tajna policija umešana, najgore što je moglo da

se desi jeste pogubljenje. U tim slučajevima je tvoje da se postaraš da kontaminiraš mesto zločina i da postavljaš sva moguća pogrešna pitanja ili, još bolje, da ništa ne pitaš. Da odvezeš tela tih jadničaka odatle i izmisliš uzrok smrti.

Ali ovde nije bilo krvi. Lica su unakažena, ali nije delovalo kao da postoje izlazne rane, što znači da nije bilo hitaca u potiljak u stilu tajne policije. Nije bilo vezivanja ruku i nogu.

Manijak. Možda je Lipuhin bio u pravu.

Policajci su ostavili jasne otiske stopala od kola do železnice, ali niko od njih nije proverio da li postoje tragovi još neke osobe ili osoba koje su mogle da donesu tela na svoje odmorište. Rosel je pogledao na drugu stranu, preko polja ka šumi sa one strane šina, duž glavne i sporedne trase. Gde je to uopšte vodilo? Međutim, ni tamo nije bilo tragova, nikakvih otisaka stopala u snegu koje bi ostavilo tegljenje tela, niti tragova guma.

„Kada je prestao da pada sneg?"

Roselov glas prenuo je njegove ljude koji su se premeštali do četvrtog leša. Gledali su jedni u druge.

„Padao je kad sam došao u smenu", rekao je Gračev. „Nakon toga sam bio preko glave u papirologiji. Deluje da je sneg padao sve vreme, doduše."

Papirologiji? Od osam uveče do dva ujutru? Rosel je sumnjao u to. Narednik Gračev je više voleo da se koncentriše na uživanje u duvanu i detaljno motrenje za slučaj eventualnih prostitutki koje bi završile u stanici, a koje bi mogao da siluje.

„Padao je kad sam otišao u krevet", rekao je Lipuhin. „Oko..." zaćutao je. „Oko deset."

Rosel je primetio da se Gračev i Tanejev zlokobno smeškaju. Oko deset kada si skliznuo pod sto, druže?

Dakle, niko nije imao predstavu. Najbolja pretpostavka bila je da je sneg prestao da pada negde između dva i četiri. Ali padao je neprestano tokom većeg dela rane zime, zasipao ih s neba kao da bog želi da zatrpa svet i nikada ga više ne vidi. Mogao si da navučeš dovoljno snega preko tragova i da jednostavno čekaš da vremenske prilike

odrade ostalo. Pet tela načičkanih oko pruge u blizini jezera Ladoga su isto tako mogla da padnu i s neba.

Četvrti leš je takođe bio muškarac. Ali izgledalo je kao da je u pitanju telo mlađeg muškarca – mišići su bili definisaniji, nije bilo mesa i kože koji vise. Možda čak i u ranim dvadesetim, ali sigurno ne stariji od četrdeset godina, pomislio je Rosel. Telo je bilo nago i unakaženo poput trećeg, osim što su, kako je Gračev primetio uz zlokobni osmeh, „*i đoka i jaja* bili na mestu ovog puta. A pogledaj ti taj obim, i to na ovu hladnoću. Ako ima pičaka u raju, te kučke ima baš dobro da se navlaže kada se ovaj naočiti mladić pojavi gore".

Poslednja. Rosel je zapalio još jednu *papirosu* pomoću ostataka prethodne i ovog puta dvaput uštinuo kartonski filter.

„A, sranja", rekao je Gračev. „Jebiga."

Rosel se okrenuo ka naredniku koji je klečao nad lešom, video ga kako mu sklanja grudvu snega sa glave i pokazuje na nju.

„Ova je plava šapka", nastavio je Gračev. „Ova je MGB."

Njena kapa je uistinu imala plavi vrh, crvenu traku i crni vizir. Tunika je imala oznake na rukavima i okovratniku koje Rosel nije mogao da prepozna, plavi konac oko ručnih zglobova i epolete bez obeležja. Zarđala značka bila je zakačena za grudi – jedva da je mogao da razazna mač koji je nosioca označavao kao pripadnika Ministarstva državne bezbednosti.

Kao i ostalima, veći deo lica joj je bio uklonjen. Za razliku od drugih, njeni kapci su ostavljeni otvoreni iako su oči bile samo bele, mlečne lopte. Gračev je pregledao usta.

„Još amaterske stomatologije. Ni jezik više nije tu."

Bila je gola od pojasa nadole, ako se izuzmu nekakve gaće bubregare. Ružičaste ili crvene izbledele od pranja. Prave ubice strasti. Ko god da je ona, bila je niska i nabijena, a meso s njenih butina se sledilo u zdepaste bele izrasline koje nisu nimalo ličile na ljudske noge.

„Tri muškarca, dve žene", rekao je Rosel. „Princeza, sveštenik, nudista bez jaja, nudista s jajima i oficirka tajne policije."

Gračev je uzdahnuo. „Baš jeben džez bend", promumlao je.

„Džez je bružoaski, druže", rekao je Tanejev.

Zurili su u njega. Tanejev je mlatio foto-aparatom bezizražajnog lica i oborene glave. Nije pokušavao da se našali.

Gračev je otpljunuo.

„Hvala ti, kao i uvek, što pažljivo vodiš računa o partijskoj doktrini, druže", rekao je, „i što me vraćaš, sve nas zapravo, na pravi jebeni put, druže, i što..."

Rosel je odlučio da interveniše. „Dosta je bilo, naredniče." Kada bi se Gračev zalaufao, bilo ga je gotovo nemoguće zaustaviti.

Gračev je obično hodao po tankoj ivici oglušivanja o naređenja, ali je sada prećutao. Najverovatnije zato što se Tanejevu živo jebalo za to koliko će on da trtlja svoje. Matorom su prioriteti bili brbljanje floskula i provlačenje do penzije. Ili ih je prizor MGB uniforme sve učinio poprilično nervoznim.

„Druže poručniče, nisam siguran kako je najbolje da postupimo. Šta mislite da bi trebalo da uradimo?"

Bio je to Lipuhin, ulagivao mu se. Kapetan je izbacio votku iz stomaka, pa mu se i boja vratila u obraze, ali je i dalje bazdeo na jeftin alkohol sličan mirisu benzina. Iako je bio visok, i dalje je morao da podigne glavu kako bi Roselu na uvo promrmljao pitanje.

Rosel je znao šta im svima prolazi kroz glavu. Gračevu, još jednom nadvijenom nad ženinim telom, sa izrazom lica koje je ponovo poprimilo uobičajenu glodarsku drskost. Tanejevu, čiji su prsti nervozno prelazili preko foto-aparata dok se okrugle oči nisu usuđivale da trepnu, koji je očajnički želeo da izgura još nekoliko nedelja službe pre nego što uplovi u bezbednu luku penzije i anonimnosti. Lipuhinu, kome je alkohol tek počeo da kvari izgled filmske zvezde. Kapetan samo po činu ovih dana, čekao je naređenje.

Pomisao je bila: *Da li bi bilo moguće da zaboravimo na leš u MGB uniformi...?*

Niz mrtvaca je iznova bivao zaprašen snegom nanesenim ledenim vetrom. Iza njih je svetlo izbijalo iz parne lokomotive. Mašinovođa je trupkao u teškim nanosima snega, a lokalni pandur i dalje je bez reči zurio u svoje čizme.

Rosel je u ritmu lupkao palcem po domalom i malom prstu leve ruke – ili bolje rečeno, po onome što je od njih ostalo – što mu je bila

navika kada je pokušavao da razbistri misli. Dva patrljka su bila uspomena na čekiste, ime kojim se i danas nazivala tajna policija. Rosel je bio veoma svestan da od njih ništa neće moći da se sakrije. Nikada nije ni moglo. Štaviše, bio je donekle iznenađen što MGB oficiri nisu već ovde. Leševi su, uostalom, bili njihova specijalnost.

Ne, neće biti ubrzanih sahrana niti zataškavanja. Moraće da dopreme tela u Lenjingrad, da puste oficire da se roje oko ovog slučaja i zatrpaju ga papirologijom dok ga MGB ne namiriše i dočepa se četiri usamljena oficira narodne milicije.

Nije mogao sebi da priušti još neki susret s MGB-om.

Ne nakon onoga što se prošli put desilo.

Rosel je podigao glavu.

Možda je stvarno trebalo da okrive Snežnu Kraljicu, pomislio je. Hapšenje bi išlo prilično lagano, uzevši u obzir njen legendarni temperament i više nego očigledne simpatije prema rojalistima.

Glas mu je poprimio komandujuću notu.

„Idite, recite onom malom da nam nabavi nekakav kamion i hajde da donesemo tople vode iz voza da odlepimo tu..."

Ali Gračev je već zamahnuo nogom. Čizma je tupo tresnula o glavu sveštenika.

„Rešeno", rekao je narednik.